

Het Moesblad

een uitgave van de gezamenlijke verenigingen van Anderen.
nr.75 augustus 2007.

Het Moesblad verschijnt 12x per jaar en steeds op de 1^e woensdag van de maand.
Kopij voor Het Moesblad kan worden ingeleverd
vóór de laatste woensdag van de maand voorafgaand aan het verschijnen van de nieuwsbrief
bij Gert Olieman, Gevelakkers 22, Anderen, e-mailadres: moesblad@anderen.info
Verantwoordelijkheid voor de tekst van de berichten ligt bij de betrokken inzenders.

Huwelijk

Op 16 mei 2007 zijn wij in het huwelijk getreden.

Wij willen iedereen van harte bedanken voor de kaartjes, gelukwensen, presentjes en de rijst bij het gemeentehuis.

Wij hebben, mede dankzij jullie, een hele fijne dag gehad en denken er met plezier aan terug.

Eddy, Irma Schepers
en Jesse

Stichting Historie Anderen

Aanwinsten van de laatste tijd:
toneelboekjes en berichtgeving over de Magic Schoolbus door H.M.Onstein;
twee tabaksdozen door de familie J.K.Udding;
oudere jaargangen tijdschriften door de families Koops en Hoekman, Bosstraat te Assen;
koperen wasstamper door de familie Stiksma.

Gevraagd:
veilinglijsten van de verkoop van onroerende goederen. Om een kopie van te maken.
Wij hebben reeds:
familie Emmens, 26-3-1970;
familie Poelman-Brands van 1-4-1990;
Wat b.v. ontbreekt:
veiling van de fam. Beugels van Hagenend 2.
Wie helpt ons?

Boermarke Anderen

Biotoopverbetering

Per Ha. wordt maximaal € 23,- beschikbaar gesteld.
Bij meer dan 40 Ha. wordt het beschikbare geld evenredig verdeeld.

De voorwaarden zijn:

- het bouwland moet zijn ingezaaid met een groenbemester vóór 10 september en moet blijven staan tot 15 februari, al naar gelang de weersomstandigheden;
- als groenbemester komen in aanmerking: mosterdzaad en bladkoolachtigen zoals bladrammenas, bladkool en koolzaad;
- het gewas mag niet geoogst worden.

Degene die hieraan mee wil doen kan dit vóór 1 september opgeven bij G. Liebe, tel. 241503.

Het bestuur

Cursus "Energie onder Noord-Nederland"

Na de succesvolle voorjaarscursus: "Mozaïek van Europese landschappen en culturen", onder auspiciën van de dienst Welzijn van AA en Hunze in de Boerhoorn te Rolde, zal onze dorpsgenoot Tom Reijers daar in het najaar een nieuwe cursus geven getiteld: "Energie onder Noord-Nederland".

De cursusdagen zijn dinsdagmiddag 13.00 - 16.00 uur, weer in de Boerhoorn op 2, 9, 16, 23 en 30 oktober 2007. Op woensdag 31 oktober is er een ochtendexcursie naar het NAM kantoor, gevolgd door een middagexcursie naar Schoonebeek en Bentheim (Duitsland).

Nadere informatie over de cursus is te vinden op de website **welzijnaaenhunze**, en kan verkregen worden bij mevrouw G. Paas (tel. 0592-245924) van de Stichting Welzijn AA en Hunze. Daar kan ook ingeschreven worden. Inhoudelijke informatie over de cursus en de excursie kan gegeven worden door Tom Reijers (0592-241411) . Hieronder volgt een samenvatting.

Samenvatting cursus

Toen in 1959 bij een proefboring in de omgeving van Slochteren onverwacht gas werd aangetroffen, stonden Nederland en West-Europa op de drempel van een weergaloos snelle omschakeling van steenkool naar aardgas. Dit had ingrijpende economische en politieke gevolgen. Reden genoeg om iets te willen weten over hoe zulke energie in de ondergrond is gegenereerd en geaccumuleerd en met welke middelen het wordt opgespoord, aangeboord, geproduceerd en gedistribueerd.

We vatten de geschiedenis van de olie-industrie samen vanaf de klassieke oudheid tot de 19^e eeuw. Toen vonden avonturiers hier en daar olie voor medicinale doeleinden en om olielampen brandend te houden. Door de interne verbrandingsmotor nam de vraag naar olieproducten reusachtig toe. Aardkundigen, ingenieurs en technici waren nodig om de reeks ineengrijpende activiteiten van opsporen, produceren, transporteren, raffineren en verkopen gaande te houden. Er ontstonden reusachtige industriële complexen die soms om politiek-economische redenen weer werden opgebroken. De kennis nam toe van ondergrondse processen en steeds verfijndere geofysische metingen maakten oliebevattende structuren zichtbaar. Marine en koopvaardij schakelden over van steenkool naar dieselolie. Er moesten wegen worden aangelegd en geasfalteerd. Een enorme chemische industrie ontstond die gebruik maakte van koolwaterstoffen als grondstof. De wereld veranderde tussen 1900-1950 meer dan in de daaraan voorafgaande 500 jaar. En toen werd aardgas gevonden in Nederland. In enorme hoeveelheden.

Met het exploreren en produceren van dat aardgas werd de onbekende ondergrond van Nederland steeds meer bekend. Er werd een ondergronds berglandschap ontdekt en ten noorden daarvan ligt onder Noord-Nederland een woestijn met zoutmeren bovenop tropische moeraswouden. De betekenis hiervan voor het gasvoorkomen in de ondergrond wordt uitgelegd in deze cursus.

De benadering van dit technische onderwerp is vanuit een cultuurhistorisch perspectief. Dat maakt deze cursus ook toegankelijk voor deelnemers met een alfa oriëntatie.

Er wordt uitgelegd hoe wereldwijd de olie-industrie ontstond en hoe, in Nederland voor de 2^e wereldoorlog door een toeval olie werd gevonden. Het net ontdekte grootste olieveld op het vasteland van Europa werd voor de bezetter geheim gehouden. Na de oorlog werd bovendien gas gevonden, maar de ontdekking van het grootste gasveld ter wereld hing van een aantal toevalligheden af.

De winning van olie en gas heeft Nederland welvaart gebracht. Bij de technische processen wordt goed rekening gehouden met het natuurlijke milieu, zoals we kunnen zien tijdens een bezoek aan het NAM kantoor. En als afronding van het geheel is er gelegenheid deel te nemen aan een halve dagexcursie naar Bentheim om de gesteenten te zien waaruit de Schoonebeek olie komt. Een eenmalige kans om alles te weten te komen wat u al lang wilde weten.

Cursusprogramma

Docent: Dr T. J. A. Reijers

Cususvorm: -5 hoorcolleges, een halve dag-excursie naar de NAM, aansluitend en optioneel een halve dagexcursie naar Bentheim

Data: 2, 9, 16, 23, 30 oktober 2007 hoorcolleges, 31 oktober bezoek aan NAM (+ veldexcursie in Bentheim)

Tijd: hoorcolleges 13.00-16.00 uur in de Boerhoorn te Rolde

Over NAM en Bentheim excursie volgen mededelingen

Prijs: hoorcolleges € 102,50. Cursus-syllabus (zwart wit) is inbegrepen. NAM-excursie (eigen vervoer) is inbegrepen. Over kosten van busgebruik volgen nadere mededelingen.

Bentheim excursie (met bus en avondmaaltijd) is afhankelijk van aantal deelnemers, (minimaal 25 personen; partners zijn welkom) getaxeerde kosten € 100,00 p/p.

Cursus Programma:

1. Geschiedenis van de olie-industrie van klassieke oudheid tot heden
2. Het gebruik van olie in de 19^e - 21ste eeuw
3. Energie in Nederland door de eeuwen heen
4. Hoe gaat een oliegeoloog te werk, met voorbeelden uit Nederland
5. De hydrocarbon habitat en het Groninger gasveld
6. Ochtendbezoek aan NAM waar we zien:
  - voorbeelden van 3-d seismiek boring-trajecten
  - kernmonsters.

Bentheim excursie (aansluitend op NAM bezoek, (separaat boeken; minimaal 25 deelnemers):

- Rit door Schoonebeek- Emmlicheim olieveld
- Uitleg betekenis Bentheim zandsteen voor olie-industrie
- Stel zelf de kwaliteit vast van het reservoir-gesteente.
- Bezoek aan Bentheimer zandsteen museum,
- Bezoek aan geologische openluchtmuseum

Inbegrepen: veldgids (zwart/ wit), transport per bus, 3-gangen avondmaaltijd.

Niet inbegrepen: Lunchpakket, Drank.

Kosten excursie: ongeveer € 100,00 p.p

(tijdens cursus wordt precieze bedrag vastgesteld en wordt rechtstreeks betaald.

(minimale deelname 25 personen; partners zijn welkom).

Hervormde Gemeente Eext, Anderen en Eexterzandvoort

Kerkdiensten

Zondag 5 augustus 10.00 uur Ds. van Til,
Hoogeveen.

Zondag 19 augustus 10.00 uur Ds.B.Janssens-
Fennema, Hooghalen

Zondag 2 september 10.00 uur Ds. van Til,
Hoogeveen

Voor pastorale zorg kunt u zich wenden tot
Ds.B.Janssens-Fennema te Hooghalen,
tel. 0593-592427.

Te koop

Grote verzameling boeken, kinderboeken en
legpuzzels. Zeer de moeite waard!

Voor een zacht prijsje moeten ze weg.

Hagenend 3, Anderen

Sport en Speldag

Zie voor informatie over en deelname aan de
komende Sport- en Speldag, de volgende
pagina.